

ਤਿਆਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਕੋਈ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਇਸ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ (26 ਜਨਵਰੀ 1950 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵਸੂਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਆਈਟਮ 37 ਹੈ-

"ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1914, ਜਾਂ ਅਫੀਮ ਐਕਟ, 1878 ਅਧੀਨ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਕਰ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 277 ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ 1914 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (6) ਦੀ ਆਈਟਮ (ਸੀ) ਅਡੈਪਟੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲਾਅ ਆਰਡਰ, 1950 ਦੁਆਰਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 277 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਮਾਲ 'ਤੇ ਜੋ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਖ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡੀ ਕੇ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਆਰ.ਐਸ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਪੀ.ਬੀ. ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ, ਕੇ.ਐਨ. ਵਾਂਚੂ, ਐਮ. ਹਿਦਾਇਤ-ਉੱਲਾ, ਕੇ.ਸੀ. ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.

ਭਗਤ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1957 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 349

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ (1935)--ਸੈਕਸ਼ਨ 240(3) ਅਤੇ 243—ਅਧੀਨ ਚੈਕ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ;

ਪੁਲਿਸ ਬਲ-ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ (V of 1861)—ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਅਤੇ 35—ਕੀ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 243, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 240(3) ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 243 ਦੀ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 243 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 240(3) ਸਮੇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ।

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ, 1861 ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ 35 ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ।

1951 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 891 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 29 ਨਵੰਬਰ, 1954 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ: ਮੈਸਰਜ਼ ਹਰਦਿਆਲ ਹਾਰਡੀ ਅਤੇ ਐਨ ਐਨ ਕੇਸਵਾਨੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ: ਐੱਮ.ਐੱਨ.ਐੱਸ. ਬਿੰਦਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਸ੍ਰੀ ਡੀ. ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਨਿਰਣਾ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-

ਵਾਂਚੂ, ਜੰਮੂ-ਇਹ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ 1931 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੁੱਟ-ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 25 ਜਨਵਰੀ, 1944 ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੈਸਰ. ਉਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸੈਸਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 14 ਜਨਵਰੀ, 1944 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੈਂਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 21 ਜਨਵਰੀ, 1944 ਨੂੰ, ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਗਿਆ, ਜੋ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਫਰਵਰੀ, 1949 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਵਜੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਮਨਮਾਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਸਪਸ਼ਟ ਆਮ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਲਾਵਾ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ, ਅਰਥਾਤ, ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ। ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੁਕਸ ਵੀ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਹੋਰ ਨੁਕਸ ਸਨ (i) ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵਕੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, (ii) ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਬਚਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਤਿੰਨ ਮੁੱਦੇ, ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਆਮ ਸੁਭਾਅ ਦੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ-

(1) ਕੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਬੇਕਾਰ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

(2) ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

(3) ਕੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਝੂਠ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ?

ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਧਾਰਾ 240(3) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 240 (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 240(3) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਰੱਦ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 240(3) ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। , ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਸਨ ਕਿ ਵਿਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੋਧ ਸਤੰਬਰ, 1946 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ; ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 240(3) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 243 ਸੰਚਾਲਨ ਧਾਰਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 240(3) ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 240(3) ਦੀ ਧਾਰਾ

ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।, ਉਹ ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਿਆ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨੁਕਸ ਸਨ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਨੁਕਤੇ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ। (1) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 240(3) ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 243 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਧਾਰਾ 240(2) ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੋਵੇ; (2) ਭਾਵੇਂ ਇਕੱਲੇ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ (3) ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜੁਰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ 1861 ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਨੰਬਰ V ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ 35 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੁਬਾਰਾ. (1)

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 'ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ X ਦੇ ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਸੈਕਸ਼ਨ 240 ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਧਾਰਾ 243, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਬਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।"

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 243 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਧੀਨ ਰੈਂਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 243 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 240 (3) ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ 243 ਦੀ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 243 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 240(3) ਸਮੇਤ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਬੰਧ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ (ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਬੰਧਤ ਸੀ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 243 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 240(3) ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰੀ-ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬੇ ਬਨਾਮ ਸੂਰਜ ਨਰਾਇਣ ਆਨੰਦ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 243 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਅਬਜ਼ਟੈਂਟ ਧਾਰਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 240(2) ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਬਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 240(2) ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਤਰਕ ਧਾਰਾ 240(3) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 240(3) ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਤੰਬਰ, 1946 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਲਈ, ਉਹ ਧਾਰਾ 240(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ I.M ਲੇਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: (ਦੇਖੋ ਭਾਰਤ ਲਈ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ I.M ਲੇਲ (2))। ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ।

ਦੁਬਾਰਾ. (2)

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਯਮ 16.24 ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਸਮੱਗਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ, (ii) ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਠ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੁਬਾਰਾ. (3)

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ 35 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 29 ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਆਦਿ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਹੜਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ, ਇਸ ਲਈ, ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਆਰ.ਐਸ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਸੁਧਾਂਸੂ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ, ਐਮ. ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ.

ਸ਼ਾਹ।

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ, ਪੰਜਾਬ, ਆਦਿ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-

ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਦਾਸ ਭਾਰਗਵ-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1955 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 236.

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI)—ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 4—ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਵਕੀਲ ਬਸਰਤੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 40,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ—32,500 ਰੁਪਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ—ਕੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ-ਭਰੋਸਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕੀ ਕੋਈ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਟੀ.ਡੀ.ਬੀ., ਇੱਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜੋ ਸਰਗਰਮ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਲਈ 40,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 32,500 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਕੀ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਸੀ?

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ 6 ਅਗਸਤ, 1945 ਦੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸਯੋਗ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀ ਬਣਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਚੈਰਿਟੀ ਅਬ ਇਨੀਸ਼ਿਓ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। .

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ ਜਿੱਥੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ, ਅਰਥਾਤ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ- ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ ਬਨਾਮ ਠਾਕਰ ਦਾਸ ਭਾਰਗਵ (1) ਨੇ ਉਲਟਾ ਕੀਤਾ।

1952 ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 7 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 3 ਅਗਸਤ, 1953 ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਪੀਲ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ: ਸ੍ਰੀ ਐਮ ਸੀ ਸੇਤਲਵਾੜ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕੇਐਨ ਰਾਜਗੋਪਾਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਸ੍ਰੀ ਡੀ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ: ਸ੍ਰੀ ਐਨ ਸੀ ਚੈਟਰਜੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਸ੍ਰੀ ਐਸ ਡੀ ਸੇਖੜੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਨਿਰਣਾ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-

ਐਸ ਕੇ ਦਾਸ, ਜੇ - ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ, 1922 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 66-ਏ ਦੇ ਉਪ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ 28 ਦਸੰਬਰ, 1953 ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1946-47 ਲਈ, ਇੱਕ ਪੰਡਿਤ ਠਾਕੁਰਦਾਸ ਭਾਰਗਵ, ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਲੇਖਾ ਸਾਲ 1945-46 ਵਿੱਚ 58,475 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਕਮ ਵਿੱਚ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਜੁਲਾਈ, 1945 ਵਿੱਚ ਫਾਰੂਖ ਨਗਰ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਕਤ ਰਕਮ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਉਸਨੂੰ ਚੈਰਿਟੀ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 6 ਅਗਸਤ, 1945 ਦੀ ਇੱਕ ਡੀਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਰਸੀਦ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ; ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਟਰੱਸਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਮਦਨੀ; ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਰਕਮ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਭਵਿੱਖ ਮੰਜ਼ਿਲ ਜਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂਗੇ, ਪਰ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ

ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: "ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸੰਖੇਪ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਭੁਗਤਾਨ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚੋਂ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਕੀ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ 6 ਅਗਸਤ, 1945 ਨੂੰ ਚਲਾਈ ਗਈ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸਯੋਗ ਸੀ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰੋ।"

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਟਰੱਸਟ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਾਧੂ ਸਵਾਲ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 3 ਅਗਸਤ, 1953 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਦਾ ਜੇੜ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ 32,500 ਰੁਪਏ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਫਿਟਨੈਸ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ 6 ਅਗਸਤ, 1945 ਦੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ "ਘਟਾਇਆ" ਸੀ ਅਤੇ ਜੂਨ 1944 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀ ਦੇ

ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ: “ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਫਰੂਖਨਗਰ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਗੁੜਗਾਓਂ ਕੇਸ, ਤਾਜ ਬਨਾਮ ਚੁਤਨ ਲਾਲ ਆਦਿ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਆਖਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 40,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਵਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੈਰਿਟੀ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 32,500 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਰਕਮ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਕਮ ਨਾਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; (ਫਿਰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਆਦਿ) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰੂਖਨਗਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਬਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਲਈ 40,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਬਣਾਵੇਗਾ। ਆਖਰਕਾਰ, 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਤਰਫੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ 6 ਅਗਸਤ, 1945, ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਠ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨੁਮਾਨ ਕੀ ਹੈ? ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ 6 ਅਗਸਤ, 1945 ਦੀ ਡੀਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਜੋ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸੀ। ਲਿਖਣ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਇਸ ਲਈ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਾਲ (1) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਡਿਪੂਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ, ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਈ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਆਮਦਨ; ਅਤੇ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨੁਮਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਕਮ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 6 ਅਗਸਤ, 1945 ਦੀ ਡੀਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਉਸਨੇ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਰੱਸਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਪੈਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਸਾ ਉਸ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਜਵਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੇ 6 ਅਗਸਤ, 1945 ਦੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਟਰੱਸਟ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੰਪਤੀ. ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਬੇਜ਼ੋਏ ਸਿੱਧ ਡੱਫੂਰੀਆ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੋਸਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਰਾਦਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਗੇ "ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ ਜੋ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ। ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਫਾਰੂਖਨਗਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਸਨ; ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਫਾਰੂਖਨਗਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਵੇਗਾ। 6 ਅਗਸਤ, 1945 ਦੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜੂਨ, 1944 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੈਕਸਾਂ ਅਤੇ ਚੈਰਿਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਫਾਰੂਖਨਗਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ। . ਟ੍ਰਸਟ ਡੀਡ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਮੰਨੇ ਗਏ ਬਿਆਨ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ

ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਲਈ 40,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਵਾਂਗਾ, ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਝ 'ਤੇ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉਦੇਸ਼"। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਈ। ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਫਾਰੂਖਨਗਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਏਗਾ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਇੱਛਾ ਨੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ, ਸ਼ਾਇਦ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਸਾ ਚੈਰਿਟੀ ਅਬ ਇਨੀਸ਼ਿਓ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਕਮ ਉਸਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਸ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸਯੋਗ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬੇਜੇਏ ਸਿੰਘ ਡੱਡੂਰੀਆ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਕਮ ਦੀ ਵੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਅਵਾਰਡ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਡੀਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ 32,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸਯੋਗ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਪੀਬੀ ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ, ਕੇਐਨ ਵਾਂਚੂ, ਐਮ. ਹਿਦਾਇਤ-ਉੱਲਾ, ਕੇਸੀ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਜੇਸੀ ਸ਼ਾਹ।

ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1958 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 235.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)—ਆਰਟੀਕਲ 311—ਪਟਿਆਲਾ ਸਟੇਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 273 ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ-ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਸਟੇਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 278 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਅਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਲਾਭ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਿਯਮ 278 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

18 ਅਕਤੂਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 1954 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 11 ਵਿੱਚ, ਵਧੀਕ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ 21 ਨਵੰਬਰ, 1953 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ ਅਪੀਲ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ: ਮੈ. ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੇ.ਆਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ: ਸ੍ਰੀ ਐਨ.ਐਸ. ਬਿੰਦਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਸ੍ਰੀ ਡੀ. ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ)।

ਨਿਰਣਾ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਜ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ 1916 ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜੂਨ, 1946 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਵਜੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ 18 ਅਕਤੂਬਰ 1949 ਤੋਂ 17 ਅਗਸਤ 1950 ਤੱਕ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। 18 ਅਗਸਤ, 1950 ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰਦਾਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ, ਪੈਪਸੂ (ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ 18 ਅਗਸਤ, 1950 ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੈ।"

ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 19 ਅਗਸਤ, 1950 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵ ਲਗਭਗ 50,000 ਰੁਪਏ ਜੋ ਉਸਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਕਮਾਏ ਹੋਣਗੇ। ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨੈਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ 30 ਮਾਰਚ 1951 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ 80 ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 16 ਅਗਸਤ, 1950 ਅਤੇ 18 ਅਗਸਤ, 1950 ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ "ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਬੇਕਾਰ, ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧਕ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ 18 ਅਗਸਤ, 1950 ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ 26,699-13-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੂਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਆਜ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ।

ਮੁੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ 18 ਅਗਸਤ, 1950 ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311(2) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੈਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ

ਸਮਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 18 ਅਗਸਤ, 1950 ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਵਿਅੰਗ ਹਨ। ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਦਈ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ 18 ਅਗਸਤ, 1950 ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੱਕ ਅਤੇ 26,699-13-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ।

ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਪੈਪਸੂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਸਟੇਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 278 ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਸਟੇਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਜੋ ਪੈਪਸੂ ਸਟੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 278 ਦੇ ਸਮਾਨ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 278 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: -

"278. ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿ ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 18, 1950, ਨਿਯਮ 278 ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤੇ ਲਈ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਨਿਯਮ 1946 ਵਿੱਚ ਵੇਲੇ ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ॥; ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ 1947 ਵਿੱਚ ਖੰਡ। ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1952 ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਿਲਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਪੈਪਸੂ ਸਟੇਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੀ ਤੀਜੀ ਜਿਲਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਖੰਡ ਦੇ ਮੁਖਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: -

ਤਨਖਾਹ, ਭੱਤੇ, ਛੁੱਟੀ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ 2 ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸੋਧਿਆ ਐਡੀਸ਼ਨ ਸਾਲ 1931 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰੀ ਭੱਤੇ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ 1946 ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਸਰਵਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਵਾਲੀਅਮ ॥ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਨਖਾਹ, ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਸੰਸਕਰਣ (1931) ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਲ 1947 ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, ਵਾਲੀਅਮ 1 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਸੰਸਕਰਣ (1931) ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਸਲਿੱਪਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅੱਪ ਟੂ ਡੇਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। 20-8-48 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਗਠਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਯਮ 2005 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1 ਦਾ ਸਟਾਕ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਇਸਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ। ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ। ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਛਾਪਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਸਰਵਿਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਖੰਡ ॥ ਦੇ 1952 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੱਕ, ਪਟਿਆਲਾ ਸਟੇਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ 1931 ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮ ਪੈਪਸੂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। 18 ਅਗਸਤ, 1950 ਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 278 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 1952 ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ "ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ" ਦੇ ਇਸ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੀਡੀ ਚੈਪਟਰ V, ਨਿਯਮ 10)। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ 18 ਅਗਸਤ 1950 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 278 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਵੱਲ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 278 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਅਮਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1) ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਬਾਂਬੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਭਾਗਚੰਦ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (2)। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਅਮਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਟੈਸਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ; ਦੂਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਲਾਭ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਆਖਰਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਮਹਿਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਹ ਟੈਸਟ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੇਰਾਸਟਰ (ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ) ਦੇ ਨਿਯਮ 165-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ (ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼) ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 311(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ “ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜੋ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਇਹ ਅੰਤਰ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। , ਜੇਕਰ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ- ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਉਹ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਇਹ ਰਸਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ "ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਨਾਂ" ਲਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮ 278 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਲਾਭ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਮਾਇਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਮਾਏ ਹੋਏ ਲਾਭ ਦੇ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 278 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਬਿਨਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ-ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ P579 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਈ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 55 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਈ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ 50 ਜਾਂ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਸੀ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ

ਅਨੁਵਾਦਕ: ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।